

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonczy-utca 24. sz. Rábely Miklós könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdmény-, nyiltér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petsor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönb minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legzélszerűben postautalvány útján eszközölhetők. — Hirdetéseket csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

1883—1884.

Kórágyn fekszik a beteg. Halkan pihegő keblől töredezett sóhajok törnek elő, szive lázasan dobog, ütere a végkatasztrópha közeledtét jelzi. — Fátulózott tekintetét tévedezve hordja körül, mintha nem találna egy biztos pontot, melyen édesen megpihenhetnének szemének bágyadt sugarai. Mintha nem találna senkit és semmit, a kitől és a mitől reményt, biztatást, erőt és bizalmat merithetne.

Hiszen köröskörül rom és pusztulás van.

Pedig mily örömmel üdvözöltük most egy éve, midőn mosolygó gyermekarczczal lépett be hozzánk baljában virágcsokrot, jobbában a bőség szaruját tartva.

Csak hogy a virágcsokorban szuró tövisek, mérges viperák lappangottak, melyek egymásután vérezték meg kezünket, sebeztek meg szívünket, s e szurások, e harapások most is sajognak, most vérezenek. S a bőség szaruja, melyből áldást vártunk, áldást reméltünk, gyász és keserűséggel volt tele.

Igen, örömmel üdvözöltük az 1883-ik évet, mely most kórágyn feküdvé vivja végtusáját, mert fátulózott szemmel titkának mélységeibe belátni nem bírtunk, s üdvözöltük őt úgy, a mint láttuk s a minőnek magát mutatta. Pedig a derült fény, mely homlokát övezte, a mosoly, mely ajkain lebegett, szemfényvesztő káprázat volt és semmi más; mert alig tűnt el egy-két nap, mely sebre sebet, fájdalomra fájdalmat ne tetézett volna. — Haza, egyház, művelt társadalom s ennek különféle körei mind mind érezték ádáz haragját, mind megrendültek a veszteség sulya alatt.

Talán épen azért oly kínos a haldokló végküdelme s azért tévedez tekintete, mert csak romokat a feldult boldogság, megtört szív, széttört reménynek és bizalomnak romjait látja távol és közel.

És e romok talán sehohsem emelkedtek oly

magasra, mint megyénk bérczei között, mert míg másokat csak egyszeresá s nem közvetlenül ért a csapás, a veszteség: addig mi oly sok jelest kísértünk ki a halottak bírodalmába s annyira megirritultak soraink, hogy egy századra is sok volna a veszteség, ha a magánosokat ért csapásokat figyelembe nem vesszük is. Hiszen ez év ragadta el tőlünk dr. Lengyel Ferenczet, dr. Szabó Mihályt, dr. Richter Dánielt, Lőrinczy Endrét, Ján Jánost, Ragályi Gyulát, Marton Rudolfot, Markó Jánost, Petyerecz Andrászt, Czinyéry Antalt, Szombathy Dánielt, dr. Kolbenheyer Kálmánt, Szentpétery Bélát és másokat, kiknek vezérlete alatt és oldaluk mellett edessé vált a munka, élvezetté a küzdelem mindenütt, hol a közjó előbbviteléről s a bazafias érdekek felvirágoztatásáról volt szó.

Es mindezek nincsennek többé, sirjok felett csupán a fájdalom és emlékezet virrasztanak.

Es most, midőn fájdalomunk nagyobb részvétünknel, róhatja-e fel valaki bűnnek, hogy a haldokló év kórágya mellett önfeladten állunk, s az eltávozonak vágsóhajtásait az áldó emlékezet legkisebb jele nélkül hallgatjuk?

Bizonyára nem s legyen elég — mert áldást reá nem rebeghetünk, ha átkunkat elfojthatjuk!

De ime kondul a lelkek órája s utolsó ütésére elesendesül a lázbeteg; az 1883-ik év nincs többé, s azt, hogy volt, csak fájdalomunk jelzi itt bent, az új sirhalmok ott kiint, s a sötétség, a gyász mindenütt.

Csak elbirnók, csak eltudnók feledni!

Azonban halkan megnyílik a terem ajtaja, virág koszorúval fején, zöld galylyal s bőség szarujával kezében fürge gyermek lép be. Homlokáról fény sugárzik s játszi mosoly lebeg ajkai körül.

Épen úgy mint egy évvel előbb.

Csak hogy aki úgy csalódik, a mint mi elődjé-

ben esalatkóztunk, a kik annyit vesztettek, mint a mennyit mi vesztettünk: azok a bizonytalanság nyomasztó érzetével fogadják az új vendéget.

Igy fogadjuk mi is. Nem kapjuk ölbe, nem esókdossuk mosolygó arczát, beszédes szemeit, hanem fürkészőleg tekintünk a fátulóra, mely természet körülvezi. kutatjuk a bőség szarujának titkait, a koszoru rejtélyeit, nincs-e ott és itt új veszély, új gyász, új fájdalom számunkra elrejtve.

Pedig az zöld ág, a reménység zöld ága, úgy integet, úgy biztatgat. Arczunkhoz hajlik, mintha onnan a bu sötét fellegét akarná tova üzni; megérinti keblünket, hogy benne az önbizalom és erő üssön tanyát, a reménytelenség s kishitőség helyett.

Oh mily édes, oh mily boldogító ez érintés!

De ha a fátúlon át nem tekinthetünk, ha a bőség szarujának tartalmát sorra nem vehetjük is: felvértezhetjük magunkat a jövő bizonytalanságaival szemben oly fegyverekkel, melyeken megtörik a balsors ereje, ha ez van számunkra elrejtve a jövőnek méhében, s nem leszünk elbizakodottakká, ha az új év örömet tartogat számunkra.

Órzd meg kebled tisztaságát, munkálkodjál önmagad, a tiéd, a közügy s az édes haza felvirágoztatásán, kövesd azoknak példáját, kiknek sirjára most a fájdalom könnye hull, higgy Istenben, bízzál önmagadban: akkor jó és balsorsban egyiránt megállod helyedet, s ember leszesz a szó legnemesebb értelmében. Ha ezt teszed, akkor az 1884-ik évet ha nem is örömmel, de azon férfias elhatározással fogod üdvözölni, mellyel csak azok birnak, kiket lelkesít minden a mi jó, szép és nemes.

Ily körülmények közt s ily elhatározással találja az új év olvasóinkat!

T Á R C Z A.

Mese a varrógépről*).

Öten maradtak árvaságra.
Midőn anyjuk szemét lezárta
Sok évi szenvedés után;
Serdültebb egy: Teréz csupán
Ráhárult a kicsinyek gondja,
És ő hozzá is látott nyomba,
Meddő bánat nyakára hágott
Es intéze a kis világot:
Anyátlanoknak édes anyja,
A pusztá háznak gondos őre,
Mig apjuk — lázas munka rabja —
Csak ritkán tér meg pihenőre
Az únott tűzhely holt üszkéhez,
Hol többé meleget nem érez.
De alig telt le az év gyásza,
Új élet költözött a házba.
Mitől Teréz titokba' rettent
S fohászszal kérlelé az Istent,
Hogy meg ne engedje soba:
Megtörtént — jött a mostoha.
Szép nyalka asszony, özv-egy szintén,
Enyelgő, nyájas eleintén,
Utóbb rideg, kemény, kegyetlen
Es bosszuálló. Egy kas gyerek,
Vásott, hancuzó, nevetlen,
Falánk, nagyétű, mint a vereb:
Ennyiből állt a hozomány;
Es alig hogy az év lejára,
Jött hozzá új: enyém tiédhez
Jött a mienk! —

Szorult a fészek,
Indult a hajsza! Győző ellen
Rab földön nem oly kiméletlen,
Miként e had volt, sarezot róva
Az apró szelid óslakókra,
Kik csüggetegen keltek-jártak,
Bátortalan lézengő árnyak!
Előbb a játék került sorra,
Engesztelésül a mogorva,

Erőszakos, vad czimboráknak
Könyvek között önkényt ajánlva,
Avagy parancsra. Majd a hol
Játszta, a drága kis zugoly,
A megszokott buvóeska hely:
Tilalom onnan üzte el.
Hol évek óta haldogáltak,
Elvették tőlük a kis ágyat,
Mit anyai gond puhított lágyan,
Es idegen hált a kis ágyban!

Majd a szekrények feltett zára
Pattant s avatlan kéz turkálta
Vandal gyönyörrel, kegyetlen
A habos feherneműekben,
Miket úgy őrzött és úgy feltett
Az elköltözött drága lélek,
S irigy megjegyzés, durva, ronda
Esett mindenre s bepiszkolta.
S elékerültek az ó selymek,
Még alig-alig hogy viseltek;
A nászruha, még új, bár régi,
A mostoha már nem kiméli,
Pompázik benne és nem retteg,
Hisz alszik, akit eltemettek!
Es így tovább. Minek leírni?
Ez régi nóta, régi bú,
Hej, de kinek végig kell sirni,
Végig siratni — sanyaru! —

Estenden, folyosón, az árnyba',
Vagy a sötét eselédzobába',
Hová lassacskán kiszorultak,
Az árvák össze-összebujtak
Teréz köré; ki átkarolva,
Ki térdeire kuporogva,
De némán, szótlán mindenik
Tán nincs is szó arra, mit érez
A gyermekszív, mely titkon vérez,
S csak köny, sohaj mondja el hiven
Fájdalmát, szenvedéseit? . . .

Egy nyirkos, komor őszi este,
Midőn hosszú szálát ereszte
A hallgatás pókja, befouva,
Oket merengő, néma gondba:

A legkisebb egy szöke angyal,
Kékszemű és aranyos hajjal,
Kedvence anyjuknak, mig éle,
Odahajolt nénje füléhe'
S titkon susogta: „Ó Terézem!
Tudod, hogy hogy van a mesében?
Ejfélkor jó — fátulát lebbenti,
Ejfélkor megy — nem hallja senki,
Es gyermekit csókolja rendre
S utána néz, ha minden rendbe? . . .
Ó annyi éjen, éjszakákon
Lesem anyácskát már és várom . . .
Ó mond Teréz! egyetlen egyszer
Ah, soha-soha sem jövend el? . . .

„Bizonynyal drágám el fog jöni“
Susog Teréz. Aztán elhallgat
Es évődik egy gondolatnak
Sulyos terhével, mit rég forgat
Agyán és nem birt érlelődni.
Im most megért . . . Lehull virága,
Virágosó az ajakára:

Figyeljete! . . . a koczka fordul,
Es jut nekünk még szebb napokból,
De maguktól ök be nem térnek,
Elhozni kell . . . elmenni értek . . .
Azért ha valamkor egyszer
Csak arra ébrednétek reggel,
Hogy üres, hideg Teréz ágya
S ő nincs sehol . . . Ó azért gyászba
Ne boruljon a lelketek;
Ti tudjátok, hogy miért mentem,
S imátok fog kísérni engem,
Mig ismét visszatérhetek.
Helyettem itt lesz Erzsike,
Ó varr, fódóz a többire,
Ejente a kis lámpa mellett,
Ha valamennyin lefeküdtek,
S te Margitom tanítod írni . . .
Es jók lesztek s nem fogtok sirni,
Mig értetek lesztek majd távol.“ —

S másnap Teréz elünt a háztól.

*) Mutatvány Kiss József „Mese a varrógépről“ című kötetéből.

Tisztújítás után.

A megyei tisztújítás teljesen befejeztetett s január 1-sejével az új tisztikar veszi át a megyék igazgatását országsszerte, hogy bizonyítsák — ha ugyan lehetséges, — hogy a közigazgatás nemcsak szükséges tényező az államháztartás gépezetében, hanem oly létező kápos a nép és kormány között, mely nélkül jól és helyesen kormányozni, az államnak és egyeseknek jogait nemcsak tiszteletben tartani, de a jogtalan beavatkozásoktól megvédeni, megőrizni, — a mai körülmények között alig volna lehetséges.

Megyéink azon szerencsés törvényhatóságok közé tartozik, melyekben nagy hullámok alig vert a tisztújítási mozgalom, mert az egyes hivatalnokokkal — mint a választási eredménye mutatja — meg volt a megyebizottsági közgyűlés elégedve. — Hat évi hivataloskodás alatt elég alkalma nyílt egyeseknek mint testületeknek megbírálni embereit s ha itt-ott egyes töredékek az általános rokonszenvvel szemben egyik-másik tisztviselő részint személyes, részint más okoknál fogva kifogásolnak is, a választás a „vox populi vox dei”-féle elv alapján döntött s így az itt-ott emelkedő hullámok minden nagyobb hatás nélkül simultak el.

Mi szerencséseknek mondjuk és mondjuk azon megyéket, hol a tisztikarban kevés változás történt, mert ez által a megyei önkormányzat ellen gyakorolta felhozott azon állítás megdöntését látjuk, hogy a tisztviselők gyakori változása s a tisztújítást megelőző korteskedésnél igénybe vett megengedhető és megnevezhető eszközök felhasználása egyszerűl káros befolyással van az ügyek vitelére, másrészt pedig ártólag hat a közérkölesésre a mennyiben megintatja az egyes tisztviselők így az összes közigazgatás iránti hitet és bizalmat.

Mint láttuk, megyénkben alig történt változás, minél fogva méltán sorozhatjuk a szerencsésebbek közé.

Es így is van, mert megyénk sajátlagos viszonyai között közigazgatási tisztviselőink nem csupán tisztviselők, de egyszerűl hatalmas munkái a magyar állameszmének, a hazafias érzelmei terjesztésének, melyre talán soha sem volt megyénkben nagyobb szükség, mint most, midőn a tevékenység és muszka-gazdálkodás nyílt teréről a hazafiatlan elem leszorítottva, titkon szövi hálóját ellenünk. S midőn ezekkel szemben az örködés oly egyénekre van bízva, kik a viszonyokat már ismerik, egyesek intencióit tudják, hajlamaikat tanulmány tárgyává tették: támogattatva nyelv és valláskülönbség nélkül a hazafias érzelmeitől áthatott közönségtől, biztos reményünk van, hogy annak legutolsó csiréjét is kifogja irtani s azokat, kik idegen érdekek zászlója alá toborzott a tudatlanság és ámitás, vissza fogják téríteni hozzánk.

Igen, mert a megyei közigazgatási tisztviselőben nemcsak képesség és munkaképvény kívántatik meg nálunk, de az is, hogy hivatalos működésén kívül is tudjon hatni a népre s ne csak figyelemmel kísérje azon pezsgő társadalmi mozgalmat, melynek ezéja az, hogy Magyarország Magyarországgal legyen, hanem tevékeny részt is vegyen abban, mert hiszen ő tudhatja legjobban mi válik kölcsönösen hasznára a magyar népek s magyar államnak.

Mert tisztviselőink ilyenek egytől-egyig, méltán nevezhetjük megyénk helyzetét sajátlagos viszonyaitokkal szemben szerencsésnek, azért tesszük teljes megnyugvással megyénk kormányzását ismét kezeik közé.

A közönséghez.

Nem miénk az érdem, hogy városunkban az iparos segédek olyan együletet alakítottak, melynek ezéja tagjait úgy a társadalmi művelődés terén, mint szakismeretében lehetőleg kiképezni. E tekintetben a kezdeményezés dícsőre iparos ifjaink ama kis csapatját illeti, mely tömörösen sorakozva, erkölcsi és anyagi nehézségekkel küzdve, lankadatlan kitartással ápolta körében a tarsulat eszméjét, hogy önképző és segélyegyletet megalakíthassa, s

Szilvester éji kép.

Jean Paul után szabadon átdolgozta: Borsody Béla.

Hideg, zivataros téli éj van, végtelen kifosztott hőmezőkön, avar pusztákon száraz kórót ragad a sivitó szél, a zúmarás, jégcsapás száraz faágakat recsegetve töri szét, recsegetve szórja alá a kőbor zivatar. — Tél van, s utolsó éjele a haldokló évek. Szilvester éjszakája.

Kisdéd, alacsony, s egyszerűen butorzott szobában, gyengén pislogó, halvány mécsvilágnál egy öreg, megtört öszbe borult férfi áll ablakában, aggodó, a kétségbeeséstől dult arczal függesztve szeméit az ablak üvegén át, felváltva, fent a mozdulatlan, végtelen kiterjedésben oly meghatározó, oly felséges magas mennyeboltozatra és lent a hallgatag tiszta fehér földre, melyen e perczben nincs, s talán nem is lehet ő nála szerencsétlenebb, boldogtalanabb teremtmény; nála, kit elkerül messze minden öröm, kímél a boldogság, ha ugyan érezte azt valaha, csak egy futó, egy röpke álom volt, csak egy távoli csillag fénye, mely kigyul s ellobbanva hull a végtelenbe, s utána még setétebb, még kietlenebb az éj.

Közül sirjához, élete alkonyán, élete véghatárájánál és ah! e kornak nincs többé tavasza, nincs többé kikelete, fehér havas tél az, fehér hó pihével, zúmarával, zordon enyészetes táj, végtelen, egyhangú hőmezővel, melyen nincs egy fűszál, nincs egy enyhe bokor, csak az örök fehérség, csak az örök, néma enyészet.

Es vajjon mit hozott ő magával, mit az egész gazdag, tapasztalatokkal gazdag élethől, hogy annak emlékeiél édesen elmerengve megnyugodjon s nyugtalan esapongó lelke, zöld óázra leljen, ez örök tél haván, pihenésre annyira kínos küzdelemnek árán? mit? . . . tévedések, esalódások egész sorozatát, bűnök, vétkek, sötét emlékeit; betegséget testébe, lelkébe, egy összetört szívet, tele emésztő korrall, egy dult örömtelen aggkört, tele leverő, megsemmisítő fájdalommal, kínok özönével, keserű bánattal.

Es ime e csendes, e hallgatag éjben, feltűnnek előtte, fel nyugtalan lelke előtt, ifjúságának legszebb napjai, körül-fogják, körülleglik, mint kísértő árnyak, a multak halavány árnyai: hangokat vél hallani a mély némaságban, hangokat mik visszahívják, vissza varázsolják ama rég letűnt időkbe, vissza ama kedves, feledhetlen időszakba, midőn először vezette őt a szerető, gondos apa, először a választóhoz, válasz utjához az élet ösvényének; szabad volt, szabadon választott, jobbra vagy balra térjen; amott napsugaras, árnyékos vidékek, tele fényvel, tele étellel, örömmel, holott

városunkat az iparosok országos szövetségében méltóan képviselhesse.

Ők megértették a kor intő szavát, tömörültek, hogy birtokába juthassanak a fejlődés amaz eszközeinek melyeket az egyes megszerezni képtelen; tömörültek, hogy amaz eszközök által maguknak már a jelenben alapot, a jövőre pedig jólétet biztosítsanak. És igazuk van! mert manapság, midőn az embe és vívmányai gépek alakjában már rég tulszárnyalták még a legügyesebb iparos kézműveit és egyenkint elszórva gyakorlati ismeretek nélkül, csak hanyatlás várna rájuk, mint azt körülöttünk is szomorú példákkal bizonyíthatnók.

Azon figyelem, melyben közönségünk az ezen egyület megalakítására törekvő mozgalmat kísérte, kedves kötelességünk ké teszi, hogy részletesebben is megismertessük az alakítók ezéját.

Általában minden iparosnak, ha csak nem önhitt, — de különösen iparos segédeknek beismerni kellett, hogy sem műhelyükben, sem a társas életben — nagyon ritka eseteket kivéve — nem bírnak a közönségesen túl emelkedni, ismereteik minden irányban hiányosak, műveiknek nincs kelendősege, maguk pedig az ismeretlenség homályában vesznek el a nélkül, hogy a napról-napra való tengődés nyüzsejéből kibontakozni megkísérlették volna. — Ezen állapot tarthatatlan, s ezt jóra fordítani csak a tarsulás útján lehet, s ennek szüksége adott együletünknek életet, azért hogy az egyület tagjait:

1. a gyakorlati tudományokban, minők: erkölcs, illem és vallás, — olvasás, irás és muszka-rajz, — történelem és földrajz, — természetrajz, természettan, vegyészeti és számtan, — könyvvezetés, üzletilevel és irományfalgalmazás, — ipartörténet, iparjog, pénzügy és nemzetgazdaság, — a mennyiben csak az iparüzés terébe feltétlenül szükségesek, oktattassa;

2. hogy időnkint helyben vagy más hasonló együletek székhelyén iparkiallításokat rendezze, a szakbeli ügyességet, a jó izlést fejlessze;

3. hogy az egyület tagjainak úgy saját kebelében, mint következőes útján más iparral bíró város területén munkát, betegség esetén jelentékeny segélyt biztosítva, a munkahiánnyal és nyomorral járó súlyedéstől az iparos segédek megóva legyenek.

E törekvés, e ezél, elég nemes arra, hogy mindenki tiszteletére, rokonszenvére igényt tarthasson. Ugyanezért elerkezettnek véltük az időt, hogy közönségünkhez forduljunk azon tiszteletteljes kéréssel, miszerint ezen egyület továbbra is hathatós szellemi és anyagi pártfogásában részesíteni méltóztassék

Különösen kérjük pedig ipartársulatunkat és azok tagjait, sziveskedjenek együletünkbe mint alapítók, s illetőleg pártolók belépni, mire névze alapszabályaink nyomán megengedjük, hogy az alapító tagsági díj egyszer és mindenkorra 10 frt, a pártoló tagsági díj pedig 3 évre évenként 1 frt mely összeg az alaptörvényhez esatoltatván, csak kamataiban fordítható az egyület napi szükségeinek fedezésére. — Ugy az alapító, mint pártoló tagok jogosítva vannak az együleti közgyűléseken a tanácskozásokban — szavazás nélkül — résztvenni, s az egyület helyiségében szórakozás végett megjelenni; különösen pedig az iparos mesterek, midőn segédek tartakarnak magukhoz szerződöttni, az egyület közvetítését minden díj nélkül igénybe vehetik.

Azon nagyszerű mozgalom közepett, mely honi ipa-

aratás vár, gazdag aratás, a híven küzdőre: zavartalan boldogság a szenny nélkül, tisztán, becsületben megfuttat életpályá után, emitt kietlen avar pusztaság, zordon enyészetes tájak, amaz egy menyország tele angyalokkal, emez egy ijesztő pokol, tele szörnyekkel, tele az alvilág rémeivel.

Kábultan s e kábultságban félig öntudatlanul, fájdalommal kiált fel:

— Add, óh add vissza ifjuságomat, mennyei hatalom. Atyám, te rég sirba porladó atyám, óh jöjj vissza, fogd kezébe újra kezemet, s állíts engem, állíts még egyszer, ama választóra; adj nekem alkalmat, hogy egykori hibás lépésemet helyreigazíthassam, a mit elmulaszték, keserűen megbánva helyre pótolhassam.

Hasztalan, hasztalan! elröppen az a szó, elhal az a mély keserű sohaj, a vergődő lélek sóhaja, bemerül az éjbe, be a semmiségbe, mint a haldokló végföháza. — Az az ifjuság örökre oda van, az a gondos, szerető apa régen elhamvadt por.

A felizgatott képzelet tovább folytatja romboló munkáját, nincs pihenés, nincs megállapodás, iszonyu vétkekre, iszonyu bűnhődés.

Szenyes ingoványon mecsárba, posványba vezet az előbbre-előbbre, fel-fel lobogó, bolygó tüzeket, tánczó lidérczfényt lát lengeni körül, amint fel-fel bukva, fel-fel villanva egy pillanatra, reszkette, esalogatva az utjokba tévedett éji vándort, nyomtalanul tűnnek, enyésznek el ismét.

Es az éji virasztó néz, mialatt szeméit mereven függesztené egy pontra, kint a végtelen égboltozat magasán, ime egy csillag hull alá s estében ragyogva, sziporkázva oszlik szét a végtelen semmiségben.

S az a nyugtalan lélek, az a vérző szív, mintha hangokat adna ajakára, mintha felzokogna, önkénytelenül mintegy önkívüli deliriumban sutogja magába: „En vagyok én vagyok e hulló csillag, az én életem e kialvó égi fény.” S a második lekiismeret viperái mind mélyebben, mélyebben ráják be magokat a szívébe.

Mi ez? ah mi ez? kint a szemközti háztetőkön bolyongó holdkörösök suhannak át előtte, majd tul, amott a temetőn, halavány fehér szellemárny, egy kísértet emelkedik ki sirjából és tart fel lassan, suhanó léptekkel, egy percz, egy futó percz, oldalánál áll az az ősz öreg dőbbenve ismer benne önmagára.

Ne tovább ne tovább!!

Egyszerre új képet eserél az éj, a kietlen, ijesztő rémes némaságban, mint szabadító, mint biztató hang kondul meg a torony ércnyelve az éjféli óráutés; tizenkettőt

runknak a legközelebbi évtizedben oly hatalmas lendületet adott, hogy iparkiallításainktól már az idegen, az ellenség sem vonhatja meg öszinte elismerését, iparos segédek nem maradhattak nem is maradtak tetlenül, de viszont reményleni merjük, hogy a szép és jóért mindenha melegen érdeklődő közönségünk is kellőleg méltányolja iparos segédek azon törekvését, hogy a szellemi és anyagi jólét terjedjen ama körben is, mely immár egyedül van hivatva hazánkat a külfölddel iparilag mindenben verseny képessé tenni.

De nem mulasztatjuk el ismételve felhívni az iparos segédek is arra, hogy együletünkhöz esatlakozni siessenek, mert bármi iparaggal foglalkozzanak, saját jól felfogott érdekük kívánja, miszerint tovább képeztetésük eszközeit olyan együletnél keressék, mely egy nevezeténél, mint azon pártfogásánál fogva, melynek egyesek és testületek részéről már ma is örvend, egyedül képes életezéljükhöz, a mai kor kívánalmai szerint elősegíteni.

Szándékosan mellőzzük a nagy hangú szavakat, ezek ép oly keveset használhatónak ügyünknek, amint nem ártanak a kiesnyesen irigykedők baljósatai. Előttünk élő példák lebegnek azon együletekben, melyek az iparos segédek között áldásosan fejlesztik a jónak, a szépnek, a hasznosnak ismereteit s mi megvagyunk győződve, hogy a mi együletünk s kivívja magának a közönség elismerését.

Rimaszombatban, 1883. évi december 30-án.

Szabó Lajos,
egyleti titkar.

Rábely Miklós,
egyleti elnök.

Körlevél a bányakapitányokhoz.

A bányászati, kohászati és földtani szakbizottságokhoz intézett egyes tudakozódásokból azon tapasztalatra jutván, miszerint ama feladat részletei iránt, melyet az országos bányászati szakbizottság a kiállítás ügyének előmozdítása tekintetében a bányakapitányok és az általuk szervezett helyi bizottságok elé tűzött, nem uralkodik teljesen egyöntetű tájékozottság; indítatva érzem magamat a bányakapitányok feladatára, a bejelentések iránt való illetékeségre s végül a bányastatistikára vonatkozólag a következőket hangsúlyozni: 1) Az országos bányászati szakbizottság az ország bányakapitányainak feladatául tekintti, hogy azok úgy hivatali állásukból folyó befolyásuk felhasználásával, mint társadalmi uton is mindent elkövesenek, miszerint a területükön levő összes köz- és magányéni és társas bányavállalatok bányászati és kohászati terményei, nemkülömben a bányászattal kapcsolatban levő műipari anyagok és tudományos tárgyak, minél teljesebb számban s minél megfelelőbb módon legyenek képviselve az általános kiállításon. Ebből kifolyólag a kir. bányakapitányok hivatva vannak nemcsak a szoros értelemben vett bányáipar, nevezetesen a fém-, vas- és közszénbányászat termékeinek, hanem egyszerűl a területükön műiparilag, építészetiileg vagy bármikép használt kőzetek, földnemek, ásványok, szóval: az illető kapitányság kerületében bárhol előforduló s bárki által bányászati fejtes útján nyert összes földtermékeknek kiállítását közvetíteni.

2. Az országos bányászati, kohászati és földtani szakbizottság ügyrendjének 1. és 2 § a értelmében a IV. csoport kiállítási ügyének közp. intézete az ország egész területére névze ezen bizottság illetékesége körébe tartozván, a IV. csoportra vonatkozó összes bejelentések vagy közvetlenül, vagy a bányakapitányok elnöklete alatt álló helyi bizottságok útján közvetve mind ide intézendők. (VIII. muzeum-utca 19. sz.)

3. A bejेंटő iveken nyitott ugyan rovat a statisztikai adatok rövid bejegyzésére, mindazáltal fölőtte ohajandó levén, miszerint az egyes bányá- és kohóvállalatok termelő-képességére, munkásainak anyagi és szellemi helyzetére, a bányásztársuladák stb. állapotára vonatkozólag részletesebb adatok álljanak rendelkezésre — felkérem nagyságotat, hogy

út, s ime az utolsó óráutésnél komolyan, ünuepélyesen, mint távol felhangzó templomi ének, szeliden, andalítón zendül meg az újv bölesödala.

Es e bölesödálnál lelke leeslapul a lázas s mintegy örköngésbe esapó, felizgatott képzelet képei elhomályosodnak s az önmagát tépő kebel felecsudik néma fájdalomból, forró, meleg könnyekbe tör ki a felszabadult érzés s az aggastyán könnyező szemekkel, zokogva hajítja izzó, forró homlokát a hideg tagos ablaküvegére, zokogva tördeli: „Ah mi boldogan, mily öröm közt viraszthatnám ez éjet én is mint anynyian, mily boldogan, ha drága szüleim szívből jövő jó tanácsai s intéseire haligatok! — Míg így óh jöjj vissza, vissza, jöjj vissza még egyszer eltűnt ifjuságom, boldog ifju korom!”

Es ime vissza jön az, visszatér az eltűnt virágzó ifju kor: mert hiszen az egész csak egy kínos álom, egy Szilveszter éjet dobzóda átvirasztott mámoros ifju agg képzelet szüleménye, egy dobzóda ifju álma volt s ő felébredt, felocsudott ez álomból s ott találta magát asztalára hajtott fövel, égő, halaványan világitó lámpa mellett.

Igen, egy ifju álma volt ez; bár a hibák, tévedések, elfajult botlások, fájdalom igazak s meg nem történtekké többé nem lehetők. — Mégis mégis, reménytelve megújulva emelkedik fel az álmodozó s összekulesolt kezekkel rebeg hálát a mindenség hatalmas urának; oly jól esik tudni, hogy még ifju, hogy még élete hajnalán áll.

Es ah! mi esodás hatalmas van az imának; eltűnnek, elmaradnak a sötét álomképek, el az a rémes lidércznyomás az ő év hatyru s az új év bölesödala, visszaadja mintegy önmagának, felemeli a már már elbukót; megundorodva felhaborodva fordul az el eddig követett életösvényétől, megtérve, megjobbulva kezd az új évvel teljesen új életet.

Forduljatok, ah forduljatok el ti is ifju barátim, kik netalán egy vétkes, könnyelmű lépéssel a bűn útjára tévedtetek.

Szolgálgon az itt rajzolt kép intő például; nehogy egykor keserűen esalódva önmagotokat megátkozva kelljen felkiáltanotok egy romba döntött élet felett: „Jöjj, óh jöjj vissza még egyszer boldog ifju kor!” — A midőn hasztalan leend a kiállítás, az átkozódás; hangját nyomtalanul elnyeli a siket éj s a mi elveszett, örökre el leend veszve.

kerületébe eső összes vállalatoktól a kérdéses adatokat összegyűjteni s rendszeres alakban egybeállítani sziveskedjék. Főlegesen kiemelnem, hogy pontos és részletes statisztikai kimutatások gyakran összehasonlíthatókat és következtetéseket lehetségesítvén, ilyeneknek lelkülméretes összeállítására által nagyságod nemcsak ezen csoport ügyének, hanem egyéb érdekek körének is hasznos szolgálókat fog tenni.

A bányászati, kohászati és földtani szakbizottság

Levelezés.

Sőreg, 1883. decz. 24.

Tek. Szerkesztő ur! Beescs lapjában, mely Gömör-Kishont egyesített vármegyei társadalmi, közgazdasági, tanügyi stb. intézményeit lelkes ügybuzgalommal és szakavatottsággal igyekszik viragzó fokra emelni, tek. Szerkesztő ur engedelmével én is bátorkodom egy, megyénket illető alkalmi cikkekével megjelenni, melynek tárgyát Ajnácskő dísz és Sőreg öröme képezi.

Hogy miért örül Sőreg? ez rögtön ki fog tűnni, ha a méltán kiérdemelt tisztelet hangján megemlékezem egy nemes tett által diszelve férfuról, kit Ajnácskő szeretettel vall magáénak.

December 24-én tehát éppen az ajándékok és kedves meglepetések napján keményen megvasalt számbán simult be a sőregi r. k. plebánia udvarára tek. Szoboszlav Ferencz előnyösen ismert fürdő- és jószág igazgató ur, kinek ha nevét eddig is, hol lágyan, hol keményen ejtette ki az ajnácskői fürdői évad alatt sok ajak, ezután már bizonyára a hála és magasztalás harsány kiáltásával fogja emlegetni egy egész vidék lakossága! Mert a mint a szokásos üdvözlések után a sőregi h. esp. plebános főt, Findura István, régi barátját a bunda tömkelegéből kiszabadítani igyekezett volna, feltárlul ismét az ajtó, és ime! nyalábszámba kezdenek behorodni értékesnél értékesebb könyvesomagokat, míg a jószágigazgató ur elégedett mosoly kíséretében adja tudtul a megjelent esp. plebánosnak: „Ime barátom! elhoztam könyvtáram vallás-erkölcsös tárgyu könyveit, hogy megvessem alapját egy népkönyvtárnak és ez által egy olvasóköri körnek, mely Sőregből mint központból kiindulva, az egész környék szellemi éléstárát képezzé.”

A nemes férfiú valóban igen jól választotta meg a személyt, kinek ügybuzgalma mellett régi vágyát megtestesíteni kezdé. Ugyanis: az a Findura István, ki az iradalom lelkes pártolója, ki tudományos olvasottságát folyton gyarapodó négy nagy könyvszekrény választékos tartalmából meríti, és ki nem éppen bő javadalma mellett hat időszak folyóiratot járát, és a jó irányú sajtó termékeit előfizetése által mások részére is megszerzi: lelkesült örömmel vett tudomást tek. Szoboszlav F. ur ajánlatáról és hogy a sőregi olvasó-kör ügyét ne csak szóval látszassék pártolni hanem azt áldozatkészség által is istápolja, melynek saját költségén egy csekély, de a gajttal ellátott könyvszekrényt csináltat, mely aztán az iskolában elhelyezve a sőregi olvasó-kör népkönyvtárát képezzé.

Ime! minden luza vona, minden lassu tervezelés és üres szőszaporítás mellőzésevel a tettek mezejére lépett a két néparát, és így bizonyos, hogy vállaltat összműködésük mihamar teljes rendszerbe fogja önteni a sőregi népkönyvtár ügyét, megfelelő alapszabályok kidolgozása és a vidék értelmiségének a körbe való belevonása által. Mi pedig erősen hisszük, hogy a tek. Szoboszlav F. ur által közölt 100 kötetet tevő nagy becsű könyvgyűjtemény, míg egyrészt az adományozó nevét és emlékezetét örök időkre megőrzendi, addig másrészt az alapító nemes példája másokat is arra fog buzdítani, hogy tehetségeikhez mérten előmozdítsák a sőregi népkönyvtár felvirágzását.

Avval végzem örömdetes tudósításomat, hogy: éljen tek. Szoboszlav Ferencz ur az alapító! és éljen a könyvtár alapító törekvését örömteljes buzgalommal és áldozatkészséggel felkaroló h. esp. plebános főt, Findura István ur! CS F.

szentpétery béla.

1852—1883.

Halnak, halnak egyre halnak,
Színe, lángja a magyaroknak.

Szívem, lelkem egész hevével, a tiszteletteljes szeretet őszinte kegyeletével szeretném írni e sorokat, szelid emlékezésül arra, kit annyi sokszoros kötelek fűzött hozzám, hogy bizonyos vigasztalan elkeseredés zokogása jaidult fel bennem, elvesztve látván a páratlan rokonszerető barátot, mindig kész és bőles tanácsadót és egy igazi „talpig embert“-t, midőn tudatára ébredtek annak, hogy Szentpétery Béla meghalt!

Ki gondolta volna még csak az utolsó nyár pompás virulatában, midőn gondatlan kedéllyel jártuk a város-liget zöldelő bokrait, teli tudóval szíva az ózonos leget, hogy ez élettel, kedéllyel és jószággal, egy fiatal szív teljes reményességével összes kellemeivel megáldott fiatalra már a tél legelső hólyebei halotti szemfedőként fognak borulni, s hogy a szelid tekintetű szemek, nem fognak több virágos kikeletnek tarka panorámáján egy természetkedvelő egész kedvelésével gyönyörködni.

Nem tudom, vajlon a halál kezdete-e vagy vége az emberi életnek, de egy erős hit minden bizonyossága ellenére kérélehetlen sullyal nehezül lelkemre fájó érzete annak, hogy őt mindörökre elvesztettük.

Alig két héttel ezelőtt, barátságos meleg szobában beszélgettem vele. Hangja, beszéde, örökké kedélyes megjegyzései még nem, csak csüggeteg tekintete s a szokottnál kissé vontatottabb társalgása kezdtek elárulni, mintha sejtene valamit a szomorú napokból, miket mi élünk — nélküle. Mikor a családi élet kellemeiről beszéltem neki, azt mondva: „Kár volna azért a te jó fajtáért ha kihalna,“ a nála annyira természetes szerénységgel felelte vissza: „Hát barátom, talán minden önhietség és dícsérvés nélkül el lehet annyit mondani, hogy kár lesz.“

Pedig nemcsak kár, de veszteség s pedig nagy és

nemesak nekünk, kik közelebb állottunk hozzá, de megyénk, társadalmunk, egész közéletünkre nézve nagy veszteség, mert ő sokat, igen sokat tudott használni.

Rövid, de szép volt e pálya, mely 1852. márczius 17-én a pelsőzei ref. paplak tisztos falai között kezdődött s végződött ma, december 25-én ott, hol azok foglaltak helyet, kiket közönségesen „optimates“ néven nevez az elfoglaltlan köztisztelet.

S elkezdve a pelsőzei kis iskolán, a rimaszombati és iglói gimnasiunokban és a sárospatási jogakadémián véggezve tanulmányait, az az általános szeretet, rokonszenv, ragaszkodás és becsülés, melyet első érintkezéseiben maga iránt gerjeszteti tudott, bátran mondhatom, soha senkiben nem esőkkent.

Egy igen szellemes fiatal leány mondta rá azt a bírálatot, hogy keresve sem tud benne más hibát találni, mint azt, hogy szép. — Mikor aztán az a fekete asszony, a himló megostyotta ettől az ékességétől, akkor azt mondta rá: „No most már nem ismerék kifogástalanabb embert mint Szentpétery Béla.

Születésénél fogva, mely egy vallásosságáról és emberszeretetről messze földön kiválóan ismert kedves család tagjává tette. — atyjának előkelő s tekintélyes egyházi állása az irányadó körök figyelmét korán rá fordították. S midőn a hozzá fűzött szép remények teljesedéséről kétkedni sem lehetett, csakhamar megválasztá a gömöri egyházmegye világi tanácsjegyzőjének!

Mikor az ügyvédi vizsgálatot, a sárospatási jogakadémiára hivatott meg tanárnak, mit azonban el nem fogadva, ügyvédi irodát nyitott előbb Tornalján, majd Rimaszombatban.

Ismert neve, kifogástalan jelleme és becsülete, kitünő tudományos képzettsége s különösen rokonszenv, kedves modora széles összeköttetést és szép gyakorlatot szereztek s biztosítottak neki, de azon apró s kellemetlen functiók, minők az ügyvédségnél kikerülhetlen végrehajtások, sokszor zavarba hozták gyöngéd lelkét, s elvégre is arra készítették, hogy szelidebb munkakört teremtsen magának.

Lelkületével, kedélyével inkább öszhangzó hivatalt talán nem is lehetett volna számára találni, mint a megyei árvászeki ünlökség, melyben az árvák és ügyefogyottak érdekében dolgozott annyit, mennyi egy emberi munkaerőre néha sok is, de mindig elég. Ki tudja, nem a túlfeszített s határt nem ismerő munkában kell-e esiráját keresnünk annak a bajnak, mely őt oly korán elragadta tőlünk?

Az 1878-iki évi decemberben választott meg először és egyhangulag tisztos állomására: e hó 20-án volt megyebizottsági tisztújító közgyűlésünk éppen akkor sietett örömmel meghosszabbítani újabb hat évre ünlöki mandatumát, midőn a halál kérélehetlen és romboló munkáját megkezdte rajta.

Iszonyú és elkészerítő gúny! Alig egy heti kínos tusa után ott fekszik kiterítve a ravatalon, most már a hideg hantok alatt, melyet a fájdalom, szeretet és szelid emlékezés igyekszik könnyűvé tenni neki.

Szülei, testvérei, a rokonok, barátok és ismerősök az selege könnyezve állottak körül szomorú koporsóját, melyre tisztársai, barátai díszes koszorukat helyeztek, azok közé ohajtandám én is illesztetni igénytelen emlékezésem e szerény levélkéjét.

Közéletünk is soká megérzi, hogy mily üres az a hely, melyet Szentpétery Béla annyi tehetséggel töltött be, a mi szíveinkben pedig örökre üres marad a hely, melyet az ő kedves alakjának oly szívesen engedünk által.

Kiesiny kanári madárkaid megnémultak halálod óta, úgy látszik követni akarják gazdájukat, majd oda temetjük melléd Nyugodj velök — társaidal — békén esendesen kedves, felejthetetlen Bölánk mi, kik még itt-fenn maradtunk, emlékezéssel virasztunk korán behantolt bús sírod felett!

Bessenýödi.

Felhívás.

Hat heti súlyos betegségem folytán csak tegnapelőtt valék képes a szabadba kimehetni, a midőn is szomoruan tapasztaltam, hogy öszi vetéseink, kivált a korai kövérvetések a meg nem fagyott talajban a vastag hó és szíromréteg alatt nagy veszedelembe forognak, a megfuladás és kipárlás esélyének erősen kivannak téve, — mert a meg nem fagyott talajban a vastag meleg hótakaró alatt a talaj tevékenysége nem szűnt meg, a vegetatio tovább folyik, a talaj párája, a föld kisugárzó melege s a növények exhalatioja következtében keletkezett párák a vastag és szírmos hórétég által vissza tartatván, s a küllég behatása is a talajba a növényzethez megakadályoztatván, a kövér vetéseknél a megfulladásnak és kipárlásnak természetesen meg kell következni. — Ezt kikerülendő, bátor vagyok a gazdaközönség becses figyelmét tisztelettel felhívni arra, hogy kövér vetések talaján egymástól 3 ölnyi távolságban ásóval (nagy marhával járattni ez időszert már késő) szelidelyűakat mielőbb ásatni ne feledkezzenek meg, hogy a hó alatt összegyűlt párák kítakarodhassanak s a friss fagyasztó lég a talajhoz és a növényzethez behathasson.

P.-Apáti, 1883. decz. 28-án.

Vajda Gyula, gazd. egyt. titkár.

Tekintetes szerkesztőség!

Dr. Löcherer Tamás orvostudor ur a rimaszombati iparos segédek önképző és segélyző együletének alapító tagjai közé sorakozván, az egyleti alapítókat 20 (husz) o. é. forinttal gyarapította. Midőn ez összeget a nyilvánosság előtt nyugtázi sietek, megragadom az alkalmat arra, hogy a szíves adományért az egylet nevében őszinte köszönetet mondjak.

Mély tisztelettel

Rimaszombatban, 1883. december hó 28-án.

Kovács Zsigmond,

zipeszmester s egyleti pénztáros.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz! Az év vége felé járván, tisztelettel felhívjuk olvasóinkat a hátralékban lévő összeg beküldésére s az előfizetés megújítására.

Kinevezések. Ö Felsőge Perjessy Mihályt és Balogh Györgyöt hadnagyokká nevezte ki.

A megyegyűlésről szóló tudósításunkból kimaradt, hogy dr. Szabó Sámuel is kinevezett tiszteletbeli főorvosnak, valamint az, hogy három orvos-tudori oklevél hirdettetett ki, jelesül a dr. Zehery Istváné, dr. Istok Barnaé és dr. Radnay Manóé, mit is ezennel pótlólag teszünk közzé.

A m. kir. honvédelmi miniszter, ifj. gr. Ráday Geleon e hó 26-ikán d. e. 12 órakor Bécsben elhunyt. A boldogult Szende Béla elhunytával neveztetett ki honvédelmi miniszterre s rövid minisztersége alatt is feledhetlen emléket emelt magának akkor, midőn a honvédtisztek kiegészítése s a Ludovica-akademia szervezéséről szóló törvényjavaslatokat a képviselőház osztatlan tetszésnyilvánításai között előterjesztette. Holtstétét decz. 27-ikén benczolták fel, a benczolás nyelv- és torokmirigy rákot konstatait, melyet mintegy évvel előbb kapott, s ez vitte az allig 44 éves férfit kora sírjába. Nyugodjanak békén porai!

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Szentpétery Sámuel és neje Kálniczky Zsuzsanna, Szentpétery Teréz és férje Szkarosy Gusztáv, Szentpétery Jolán és férje Farkas Gyula; ugyszintén Kálniczky János neje s gyermekei; Kálniczky Endre s gyermekei a legmelyebb fájdalommal jelentik hön szeretett gyermekük, testvérük, sógoruk, illetve unokaöcsésük: Szentpétery Béla h. ügyvéd és megyei árvászeki ünlöknek, folyó évi december hó 25-én este 8 órakor, életének 31-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos kimutát. — A meghaldogultnak hült tetemei f. december hó 27-én délután 3 órakor fognak a hely. hív. szertartásai szerint a rimaszombati sírkertben örök nyugalomra tetetni. — Rimaszombat, 1883. december hó 25-én. Aldás és béke hamvaira!

Áttérés. Réthy Albert szamosújvári illetőségű izraelita, ki mint francia nyelvmester Rimaszombatban működik, áttért a ref. vallásra. A keresztelést e hó 23-án Terhes Pál lelkész végezte, a kereszt szülék dr. Szabó Sámuel és neje.

Sajo-Gömörön Jady Károly uradalmi gazdatiszt, a magyaróvári akademiavégzett növendéke, a városi, nagyobb részint földműveléssel foglalkozó polgároknak a gazdasági tudományokból felolvasást tart hetenként kétszer, az érdekes felolvasásokat rendszerint nagyszámu közönség látogatja.

A megyei közkórház január hó elsejével nyílik meg tényleg. Ugy az építést vezető főmérnök Beliczay László, mint az igazgató orvos dr. Szabó Sámuel minden lehető elkövettek, hogy megyénknek e közkinése a szenvedő emberiségnek valódi men- és gyógyhelye legyen. Legközelebb egy hajtókerékkel ellátott kutat építettek, melynek segélyével csekély erővel a szükséges vízmennyiség az emeleti helyiségekbe is felszállítható. Gondoskodva van arról is, hogy teli időben a vezető esővek a hidegnek kitéve ne legyenek.

Farsang. A rimaszombati iparos ifjuság önképző és segélyző-egyletének javára 1884-ik év febr. 2-ikár jötekonyczela táncvizigalmat rendez, melyre olvasóink figyelmét a nemes ezel érdekében ezennel felhívjuk

Rimaszombat rendezett tanácsu város képviselő-testülete a helybeli iparos ifjak önképző és segélyző együletének 50 frt évi segélyt szavazott meg.

Malomügy. A sajo-püspöküi és velkenyei malmokat ez előtt 12 évvel azért adta ki a valás és közoktatásügyi miniszter meglehetős csekély évihaszonbérért bérbe, hogy az illető bérlő köteles leend a bérlet lejártával használható állapotba átadni. A bérlet a jövő év január 1-jével jár le s ekkor kell azokat a bérlőknek átadni. Kiváncsiak vagyunk az átvételre, mert mint halljuk a bérlő folyton tatarozta ugyan az átvett malmokat, de semmi oly javítást nem eszközölt, melynek fogva a használható állapot a bérlet lejártá után is addig-meddig fentmaradhatna. Igaz, hogy a bérleti szerződés pro et contra tágrést enged, hanem azért ajánljuk, — mielőtt átvétnék — a szakértői szemlét, hogy kintünjek vajjon a leengedett bérleti összeg arányban áll-e a tatarozással?

A Bebek-ágyuk az Andrássyaknál. Az Andrássy Dénes gróf tulajdonát képező krasznahorkai vár ágyúiról Jókai Mór a következőket írja: Nagy ritkaság Magyarországon régi időkből való ágyukat látni. Azokat a 48-ki szabadságharcz alatt vagy a honvédelmi műszertium requirálta el, vagy a eszászáriak kobozták el a fegyverletétel után. A Bebek-féle régi bronzágyuk most is megvannak Andrássy Manó gróf birtokában. Hogy ezek a rendkívül érdekes régiségek miként menekültek meg a kétoldalú beolvasztási veszedelemtől, annak sajtószertü története van. Mikor 1848-ban a magyar honvédelmi miniszter felszólította a főurakat, a kiknek a birtokában régi ágyuk találhatók, hogy azokat boesássák a honvédsereg használatára, Gömör vármegye is sietett felszólítani az ifju gróft, hogy szolgáltatssa ki a krasznahorkai ágyukat. A gróf erre azt válaszolta, hogy azoknak a nehéz lövegeknek a nyílt mezőn való esetében semmi hasznát sem lehet venni. Ő a történelmi ereklyék helyett, a mik csak újra öntve volnának kezelhetők, inkább ugyanannyi mostani szerkezetű ágyut öntet a magyar hadsereg számára, s azt teljes felszereléssel boesájtja a magyar kormány rendelkezésére. A miniszter meg is volt ezelégedve, de nem ugy a vármegye. A közgyűlés protokolláriter rosszalta az ősi ágyuk megtagadását s tudomást sem vett afelől, hogy helyettük új ágyuk lettek felajánlv. Azok aztán végig dörögtek az egész hadjáratot, a miben az ajándékozó főur maga is részt vett egész Világosig. Jöttek aztán a németek. Azok nem kérdezték, adja-e, nem adja-e valaki az ágyuit? a hol kapták, onnan elvitték fel Bécsbe, beolvasztatni. Andrássy Manó nem akarta engedni az ereklyéi megsemmisítését; utánnuk ment. Ott volt Bécsben a nagybátyja György gróf, híres, kedves ember, nagy konzervatív vezér a eszászári udvarnál. Ahoz folyamadott közbenjárásért az ágyuit végett. Igen jó ajánlata volt a gömörmegyei határozatban, a hol megróják az ágyuit át nem adásaért. — Szó sincs róla! Riasztá vissza ő exzelleneziája az unokaöcsését. Hová gondolsz? Nekem magamnak is elkobozták s családi ereklyéül tartogatott ágyuimat; vadászpuskára sem adnak engedélyt. Hát még te nekéd, rebellisenk, keresek ágyunkra! Eredj haza. Manó gróf azonban nem nyugodott meg. Az akkor mindent tehető herczog fényes bült adott a farsang kezdetén, arra ő is szerzett magának meghívást. Csinos fiu volt és nőtelen. A bál alatt a herczog leányával táncozta a kotillont. Es harmadnapra visszakapta az ágyuit. — Ez már szörnyűség! zugolodék György gróf, mikor ezt megtudta. Nekem az archiepeesovics vezérnek beolvasztják az ágyuimat s ennek a rebellesek főispánjának visszaaják az ágyuit! — Táncozt volna bátyámuram is a miniszter bálján! — E—s.

CSARNOK.

Függ-e vagy áll?

Írta: Záhonyi János.

Castor és Pollux magyarul annyit jelent mint Pista és Gyula. Lelkük még a pataki diák-életben forrt össze, — s a plátói szeretetet kivitték az élethe is és Fortuna annyira kedvezett nekik, hogy újra egy faluba kerültek. Pista pap lett, Gyula tanító. — Pista okosabb volt Gyulánál, — de Gyula szebb volt Pistánál, — Pista nős volt, Gyula nőlen, s így mert az ellentétek vonzák egymást a plátói szeretet delelő pontját érte el. — De ha a nap a delet meghaladja, melegéből sokat veszít s nyugodni siet. — Így történt ez Castor és Polluxunk között itt, mert mi türengésben benne, Pista rettenetesen féltette az ő kedves kis feleségét, a ki olyan szép volt mintegy ezukorbábu, olyan esendes és szerény mint a rejtve nyíló ibolya. Ép ezért nem bizott Pista az ő kedves Mariskájának a hűségében. — Mert minden ember önmagából indul ki, Pista barátunk a szerelem mezején gazdag tapasztalatokat szerzett nőtlen korában, s az asszonyi hűséget [szerette hasonlítani az ingó nádszálhoz, s ha ezt a hosszú téliestéken Gyula kétségbe vonta, s neje a szép Polluxot lovagiasságáért egy lekötendő mosoly kíséretében megdicsérte. Szegény Pista barátunkat ilyenkor rendszerint a hidegláz gyötörte, homlokát özszeránczolta, szeméit vadul forgatta, haját felborzolta s ha ilyenkor a tükörbe nézett önmagától is megijedt. — Hát még a szép kis Mariska feleség, hogy megijedt ilyenkor, mert tudta jól, hogy ha a szép Pollux elmegy, a vihar mindig ki szokott törni.

Pistának egyházi szónoklatai sohasem esimáltak oly nagy hatást, mint a fentebbi jellegű alkalmi beszédei, ilyenkor mozdulatai élénkek, taglejtései kerekdedek voltak, s szónoki hevében annyira ment, hogy rendszerint kilátásba helyezte az erőszakos halált, s gyöngéd czélzásokat tett revolverére.

Szegény Mariskának ilyenkor patakban ömlöttek drága könnyei, míg a tyrannus Pista benső meglepődéssel szemlélte a hatást, s midőn látta, hogy a comédiának a fele se tréfa, mi rendszerint akkor következett be, midőn Mariska a zokogástól már fuldoklani kezdett, s a szobát elhagyta, ilyenkor már Pista barátunk is megijedt, felesége után kullógott s megtérő bűnös-ként mennyre-földre esküdött, hogy többé nem lesz féltékeny. De sajnos, ez rendszerint csak addig tartott, míg Gyula barátja a szép Pollux megjelent.

Szép esendes téli este volt, esend honolt a faluban, a hold, a csillagok ragyogtak, a fényes fehér hó csillogott és esikorgott Pista lábai alatt, vadászai volt, vígan füttyörészett, mert két nyulat lőtt, de a mint lakához ért a fütty elhalt ajkain, mert a vendégszoba ablakai ki voltak világítva. — Gyorsan az ablakhoz lopódzott s azon betekintett, féltékeny-ségében majd hanyatvágtá magát, mert barátját Gyulát a szép Polluxot látta a szobában. Igaz, hogy az illemsértést nem constatalhatta, de így is tartalusi kinokát állott ki. — szemeit előntötte a vér, s vadul forgatva nyitott be a szobába, (előbb azonban a két nyulat a konyhába átadta a szakácsnénak, hogy páczolja be.) neje és Gyula szívélyesen nyújtottak kezét, de Pista komoran fogadta azt, szaggatottan beszélt el a valászat élményeit, s azt állítva, hogy fáradt, vacsorát kért, Mariska gyorsan teríteni kezdte az asztalt. — Gyula látva, hogy nem tartóztatják ott vacsorára, elment. Ahg hogy az ajtót maga után becsukta, kitört Pistából is az indulat s hevesen rákiáltott Mariskára, hogy „Végezzünk!” s ezzel szokásszerűen homlokát ránczba szedte, haját felborzolta. — s Mariskát ijesztgetni kezdte. Mariska szintén szokásszerűen újra megijedt, s a szobából kiszaladt, Pista szintén szokás szerint tovább dühöngött bent a szobában, s haragja szokás szerint nem sokára lecsillapodott, s keresni indult az ő kedves Mariskáját, hogy újra kiengesztelje őt, azonban mert az egyszer sem a konyhában, sem a szobában nem találta Mariskáját, rosszat sejtve a folyosón nézte meg, — ott sines! átkutatta az udvart, nem találta sehoh, pedig folyton a nevé kiabálta. — Pista rosszat sejtett, felment a padlásra, talán felakasztotta magát a szegény üldözött Mariska, szíve erősen dobogott, a lépcsőn alig bírt felmenni, megnézett mindent, még a szuszéket is, de Mariska nincs sehoh. — Hiába kiabálta nevé, választ nem kapott, hanem a helyett az éktelen ordítására az egész falu összecsendült, — az óriási skandalum meg volt, száz ember száz felé szaladt, sokan azt állították, hogy a tiszteletes asszonyt az országuton látták az előbb egy nagy kendőbe burkolva menni, (a szomszédfaluból hozta Mariskáját a szegény Pista.) nosza rajta! Pistának sem kellett több, átszaladt lóhalálba apósához, ott se találta Mariskáját, hanem a helyett kétségbeesett az öregeket, most már két falu kereste. A folyót esakánnyal és vasvillával átszurkálták, a malomnál a gátat megvizsgálták, valjon nem látják e Mariska holt testét a kereken felakadva.

Szörnyűség és borzalom mindenütt. — Egy órája tart már a keresés. Szegény Pistának most jut eszébe, hogy még a kertet nem nézte át, lámpát gyújt, ovatosan vizsgálja a havat. — Oh öröm-e vagy bánat, a kertben felesége lábnyomait felismeri.

Gyorsan haladt a nyomon, ezer bors gondolat úzi a bánat fellegét, míg végre meglátja feleségét egy fa mellett, de még nem tudja ki venni, valjon felakasztotta-e magát, vagy csak a fíhoz támaszkodik, tehát hogy függ-e vagy áll! — most oda ér, látja, hogy kedves felesége még él.

Ott állott Mariska átkarolva a százados eserfát, könnyei sűrűn omlottak alá, arca, keze jéghideg, majd megfagyott szegény. Gyorsan kapta fel karjai közé kedves feleségét, s viszi be a meleg szobába.

„Mariska öntudatlanul engedi át férjének magát, s elhaló hangon rebegi: „Hagy inkább meghalni“, úgy legálabb meggyőződől hűségemről.“

Pista most az egyszer a mennyre földre nem esküszik, hogy nem lesz féltékeny, mert teljesen ki van józanodva e veszedelmes nyavalyából.

Hivatalos közlemények.

A rimaszombati járás szolgabírójától.
Pályázati hirdetmény.

A nyustyai körorvosi állomás Kolbenheyer Kálmán elhalálása folytán üresedésbe jött, ezen állásra pályázat nyitattik s ennek választás utján leendő betöltése 1884-ik évi Január 29-ik napjának d. e. 9. órája Nyustya községben hivatalomnál kitűzetik.

A körorvos évi fizetése 700 frt. készpénzben, ezen összegben a lakbér is bent foglaltatik, gyógykezelési díj nappali látogatásért 20 kr. éjjeli látogatásért 40 kr. tiszteletdíjat huz, a fuvardíjt az illetők fizetik, esetleg természetben adják.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket, melyekben kiemelve legyen, hogy a tőnyelvet is értik s jövő január 25-ig annyival inkább adják be hivatalomhoz, mivel később beadott kérvények tekintetbe nem fognak vétetni.

Nyustya, 1883. december 22.

Kubinyi, j.-szolgabíró.

Szerkesztői üzenetek.

B. D. Mihelyest időm engedi, azonnal írok. Boldog új évet!
B. Gy. Résztvetemet küldöm, hallgatásod nem értem.
R. Gy. Várom az apróságot.
M. L. Levelet küldtem.
Gy. L. Mikor találkozunk?
B. J. P. M. Varva várom.

Felölős szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

A rimaszombati takarékpénztár

1884. január hó 1-sejétől fogva

az eddig 4° mellett elfogadott, valamint az ezen-tuli állandó új betéteknek kamatát 4¹/₂^o-ra, — az eddigi 3¹/₂^o betétekét pedig 4°-ra emeli fel.

Az igazgatóság.

Előfizetési felhívás

az „ÁRLEJTÉSI KÖZLÖNY“

X. évfolyamára.

Egyedüli s legrégebb, tehát különösen a külföldön is a legelterjedtebb közlönye az összes magyarországi és a honi vállalkozókat érdeklő ausztriai, horvátországi, boszniai s külföldi árlejtéseknek, a melyek mindennemű műszaki munkákra, építésekre, kész áru- és mindenféle munkaszállításokra (minden szakmájú gyáros, iparos, kereskedő pályázatával) adás-vételekre, bérletekre stb. vonatkoznak s hivatalos és magán, de mindig első forrásokból merítettnek.

Kizárólagos közlönye az összes hivatalos árlejtési kiírásoknak, a melyek e szaklapban a legkimerítőbben közöltetnek s melyek mellett ezen felül az előfizető gyors és pontos információkat is kap kívánatra a szerkesztőségtől.

E szaklap minden számottevő műszaki irodában, gyárban, ipartelepen és műhelyben nélkülözhetetlen s mindennemű hirdetésekre nézve épen elterjedtségénél fogva a legjobban ajánlható.

Előfizetési ár:

1 évre . . . 6 frt. | Félévre . . . 3 frt. | Negyedévre . . . 2 frt.

Előfizetési pénzek és megrendelések intézendők az

„Árlejtési Közlöny“ kiadóhivatalába,
Budapesten. Bálvány-utca 3.

Egy Clayton & Shuttlewort,
egy Robey & Comp. és
egy Hornsby & Sons-féle nyolcz lóerejű,
használt, de teljesen jó karban levő gőzcseplő-készlet
teljes jótállás mellett eladó. Esetleg 2 egész 3 évi
törlesztésre. Bővebbet

Hercz Zsigmond,
gazdasági gépgyárába Miskolcon.

Eladó cukrászda kávéházzal.

Rimaszombatban a legélénkebb helyen egy jól felszerelt cukrászda, — úgy szintén egy esinosan berendezett kávéház minden hozzátartozó eszköz és butorával közbejött haláleset miatt azonnal eladó. — Értekezhetni özv. Oswald Gyulánéval.

Haszonbéri hirdetmény.

A várgedei közbirtokosság tulajdonát képező s Várgede községben fekvő ásványvizes gyógyfürdő italméresi joggal összekötve, — úgy szinte az u. n. alsó koresma italméresi joggal és mézársszékekkel 1884. év april 24-től számított három évre nyilvános árverés utján bérbe adatik s az árverés határ napjául 1884. év január hó 28-ik napjának d. e. 9 órája a helyszínére kitűzetik. — Rimaszombat, 1883. decz. 23.

Kubinyi Aladár,
közbirtokossági igazgató.

Szabad kézből eladó ház.

A belső rózsautczában 14. sz. a. ház, — mely két utczára szolgál, és különösen alkalmas a gazdálkodással foglalkozók részére — szabad kézből eladó.

Tudakozódásokra szívesen szolgál felvilágosítással Mindszenti Bertalan tulajdonos.

MAJOROSSY RUDOLF,

férfi-ruha készítő.

Rimaszombat, Temető-utca 4. sz. I. emelet.

Alólírott tisztelettel felajánlja szolgálatkésztségét a beállt farsangra mindennemű divatos báli öltönydarabok, ugyszintén uraságok szolgaszemélyzetei részére

egyenruhák (livrés)

bármilyen színben, kívánság szerint való gyors és jutányos ároni elkészítésére. — Ez alkalommal felhívom a t. cz. közönség figyelmét még a raktáramban levő mindennemű kész férfi- és gyermek-öltönyeimre.

Magamat a t. cz. közönség pártfogásába ajánlván maradtam teljes tisztelettel
Majorossy Rudolf, férfi-szabó.